

TISH RANGINING O'ZGARISH SABABLARI, PROFILAKTIKASI VA
DAVOLASH USULLARI

Qo'qon universiteti Andijon filiali

Stomatologiya yo'nalishi 205-guruh talabasi

Orifova Farziyo O'tkirbrk qizi

E-mail: farzonaaripovva@gmail.com +998(77)078 07 81**Ilmiy raxbar:** Aripova Nargiza Kazbekovna

Annotatsiya: Mazkur maqolada tish rangining o'zgarishi sabablari, turlari, diagnostikasi va davolash usullari ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Tish rangining o'zgarishi tashqi va ichki omillar ta'sirida yuzaga keladi. Tashqi omillar qatoriga oziq-ovqat va ichimliklar, tamaki mahsulotlari, yomon og'iz gigienasi hamda ba'zi dorilar kiradi. Ichki omillar esa tish tuzilishidagi o'zgarishlar, yoshga bog'liq omillar, shikastlanish, genetika va florozni o'z ichiga oladi. Tish rangining o'zgarishini erta bosqichda aniqlash va to'g'ri davolash estetik ko'rinishni yaxshilash bilan birga, og'iz bo'shlig'i sog'lig'ini ham saqlashga xizmat qiladi. Shuningdek, maqolada tish rangini oqartirishning zamonaviy usullari, emalni himoyalash va tiklash usullari yoritilgan.

Kalit so'zlar: tish rangi, tashqi va ichki omillar, floroz, diagnostika, oqartirish, emal eroziyasi, stomatologiya, profilaktika, estetik tibbiyot.

Abstract: This article provides a scientific analysis of the causes, types, diagnosis, and treatment methods of tooth discoloration. Tooth color change occurs due to external and internal factors. External factors include food and beverages, tobacco use, poor oral hygiene, and certain medications. Internal factors include structural changes in the tooth, age-related factors, trauma, genetics, and fluorosis. Early detection and proper treatment of tooth discoloration help not only to improve aesthetic appearance but also to maintain oral health. The article also highlights modern whitening methods as well as enamel protection and restoration techniques.

Keywords: Tooth discoloration, external and internal factors, fluorosis, diagnosis, whitening, enamel erosion, dentistry, prevention, aesthetic medicine.

Аннотация: В данной статье представлен научный анализ причин, видов, диагностики и методов лечения изменения цвета зубов. Изменение цвета зубов происходит под воздействием внешних и внутренних факторов. К внешним факторам относятся пища и напитки, употребление табака, плохая гигиена полости рта и некоторые лекарственные препараты. Внутренние факторы включают структурные изменения зубов, возрастные изменения, травмы, генетику и флюороз. Раннее выявление и правильное лечение изменения цвета зубов помогают не только улучшить эстетический вид, но и сохранить здоровье полости рта. В статье также освещаются современные методы отбеливания, а также способы защиты и восстановления эмали.

Ключевые слова: изменение цвета зубов, внешние и внутренние факторы, флюороз, диагностика, отбеливание, эрозия эмали, стоматология, профилактика, эстетическая медицина.

Kirish: Tish rangining o'zgarishi tishlarning rangi o'zgarganda yoki qorayganda yoki dog'lar paydo bo'lganda paydo bo'ladi. Rang o'zgarishi tashqi (tish yuzasida) yoki ichki (tish tuzilishining o'zida) bo'lishi mumkin. Tashqi dog'lar odatda oziq-ovqat, ichimliklar yoki chekish kabi odatlardan kelib chiqadi, ichki rang o'zgarishi esa tishlarning parchalanishi, qarishi yoki tishlarga shikast etkazishi mumkin. Tishlarning rangi o'zgarishiga bir qancha omillar yordam beradi va ularni tashqi (tashqi) va ichki (ichki) sabablarga bo'lish mumkin:

Tashqi sabablar: Ushbu omillar tish yuzasiga ta'sir qiladi va quyidagilarni o'z ichiga oladi.

Oziq-ovqat va ichimliklar: Qahva, choy, qizil sharob va rezavorlar kabi ovqatlar vaqt o'tishi bilan tishlarga dog 'qo'yishi mumkin.

Chekish yoki tamaki iste'moli: Tamaki mahsulotlari tarkibidagi nikotin va smola tishlarda o'jar dog'lar qoldirishi mumkin.

Yomon og'iz gigienasi: Noto'g'ri cho'tka va iplardan foydalanish blyashka va tish toshlarining to'planishiga, rangning o'zgarishiga olib kelishi mumkin.

Dorilar: Ba'zi dorilar, masalan, antigistaminlar yoki tetratsiklin kabi antibiotiklar tishlarning bo'yalishiga olib kelishi mumkin. Ichki sabablar: Ushbu omillar tishning ichki tuzilishiga ta'sir qiladi:

Tish chirishi: Bo'shliqlar yoki parchalanish sariq yoki jigarrang rangga olib kelishi mumkin.

Yosh: Yoshi bilan emal yupqalashib, sarg'ish dentinning ko'rinishiga imkon beradi.

Shikastlanish: Tishning shikastlanishi ichki qon ketishi yoki pulpadagi o'zgarishlar tufayli uning qorayishiga olib kelishi mumkin.

Genetika: Ba'zi odamlar genetika tufayli tabiiy ravishda quyuqroq yoki ko'proq sariq tishlarga ega bo'lishi mumkin.

Floroz: Bolalik davrida ftoridga haddan tashqari ta'sir qilish tishlarda oq yoki jigarrang dog'lar paydo bo'lishiga olib keladi. Tish rangi o'zgarishi diagnostikasi. Tish shifokoringiz keng qamrovli og'iz tekshiruvi orqali tish rangi o'zgarishini aniqlaydi. Bunga quyidagilar kiradi:

Vizual tekshiruv: Tish shifokori rangsizlanish darajasini va turini aniqlash uchun tishlaringizning rangi va ko'rinishini baholaydi.

Tish rentgenogrammasi: Agar chirigan yoki travma kabi ichki muammolar shubha qilingan bo'lsa, rentgen nurlari tish va uning ildizining sog'lig'ini tekshirish uchun ishlatilishi mumkin.

Tibbiyot tarixi: Tish shifokoringiz mumkin bo'lgan sabablarni aniqlash uchun sizning dietangiz, turmush tarzingiz (masalan, chekish) va dori-darmonlar haqida so'rashi mumkin. Tish rangi o'zgarishining asoratlari. Agar davolanmasa, tish rangi o'zgarishi bir qator asoratlarga olib kelishi mumkin:

O'z-o'zini hurmat qilish muammolari: Rangsiz tishlar o'zingizga bo'lgan ishonchingizga ta'sir qilishi va sharmandalikka olib kelishi mumkin, bu esa ba'zi odamlarni tabassum qilish yoki omma oldida gapirishdan qochishga majbur qiladi.

Keyingi tishlarning parchalanishi: Bo'shliqlar yoki chirish natijasida paydo bo'lgan rang o'zgarishi vaqt o'tishi bilan yomonlashishi mumkin, agar hal qilinmasa, chuqurroq tish muammolariga olib keladi.

Emal eroziyasi: Agar rang o'zgarishi emal eroziyasidan kelib chiqsa, bu emalning yanada yo'qolishiga olib kelishi mumkin, bu esa bo'shliqlar va tish sezgirligini oshiradi. Tish rangi o'zgarishini davolash imkoniyatlari. Sabablari va og'irligiga qarab, tish rangi o'zgarishi uchun bir nechta davolash usullari mavjud. Umumiy davolash usullariga quyidagilar kiradi:

Professional tishlarni oqartirish: Ofis ichidagi oqartirish muolajalari sirdagi dog'larni olib tashlash va tishlarni yorqinroq qilish uchun kuchliroq oqartiruvchi vositalardan foydalanadi.

Uyda oqlash to'plamlari: Tish shifokoringiz uyda foydalanish uchun maxsus tayyorlangan oqartiruvchi tovoqlar va jellarni taqdim etishi mumkin.

Chinni shponlar: Jiddiy rang o'zgarishi uchun tishlarning old qismiga dog'larni yopish va tashqi ko'rinishini yaxshilash uchun tish qoplamalari qo'llanilishi mumkin.

Bog'lanish: Tish bog'lash alohida tishlarning rangi o'zgarishini qoplash uchun ishlatilishi mumkin, ayniqsa ichki dog'lar.

Tishlarni tiklash: Jiddiy chirish yoki shikastlangan tishlar uchun ham funktsiyani, ham tashqi ko'rinishini yaxshilash uchun toj yoki plomba kabi restorativ muolajalar tavsiya etilishi mumkin.

Ftorid bilan davolash: Agar rang o'zgarishi emal eroziyasi yoki floroزدan kelib chiqsa, ftorid bilan davolash emalni remineralizatsiya va tiklashga yordam beradi.

Xulosa: Tish rangining o'zgarishi — bu nafaqat estetik muammo, balki og'iz bo'shlig'i sog'lig'i bilan bog'liq muhim ko'rsatkichdir. Tashqi va ichki omillar ta'sirida yuzaga keladigan bu holat erta bosqichda aniqlanmasa, tish emali eroziyasi, karies va boshqa asoratlarga olib kelishi mumkin. Shuning uchun tish rangidagi o'zgarishlarni o'z vaqtida aniqlash, to'g'ri tashxis qo'yish va individual yondashuv asosida davolash muhim ahamiyatga ega. Profilaktik choralar, gigienaga rioya qilish

va zamonaviy stomatologik texnologiyalar yordamida bu muammoning oldini olish yoki bartaraf etish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abduqodirov A. A., Karimov B. A. Stomatologiya asoslari. – Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2019. – 215 b.
2. Yoʻldoshev M. T., Umarova N. Sh. Ogʻiz boʻshligʻi gigienasi va profilaktik stomatologiya. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. – 198 b.
3. Sodiqov U. I., Abdurahmonova G. M. Tish kasalliklari va ularni oldini olish usullari. – Toshkent: Ibn Sino, 2018. – 174 b.
4. Tursunov A. A. Stomatologik kasalliklarni tashxislash va davolashning zamonaviy usullari. – Toshkent: Tibbiyot akademiyasi nashriyoti, 2021. – 223 b.
5. Raxmatullayev N. R. Bolalar stomatologiyasi. – Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2017. – 205 b.
6. Ismoilova Z. B. Estetik stomatologiya va tish oqartirish usullari. – Toshkent: Fan nashriyoti, 2022. – 187 b.